

Jan Pargač: In memoriam

S hlubokou lítostí a zármutkem oznamuji akademické obci, že nás dne 6. září 2015 náhle a nečekaně opustil pan PhDr. Jan Pargač, CSc. Úmrtí blízkého člověka je pro pozůstalé vždy bolestné a v případě laskavého kolegy a drahého přítele ještě bolestnější. Při formulování následujících řádků se jen s obtížemi bráním dojetí a těžce se smíruji skutečností, že již s Janem „... nezasednu ke společnému stolu“.

Jan Pargač se narodil 1. ledna 1949 v Ostravě-Vítkovicích a své dětství prožil v malebném kraji pod Radhoštěm, v prostředí, které dalo etnologii řadu zdatných odborníků. Po složení zkoušky z dospělosti na gymnáziu ve Frenštátu pod Radhoštěm se rozhodl pokračovat ve studiu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze na oborech etnologie a prehistorie. Studium úspěšně zakončil v roce 1973 složením státních závěrečných zkoušek a obhajobou diplomové práce (*Socio-kulturní podmínky uzavírání manželství na moravsko-slovenském pomezí*) na oboru etnologie. Po absolutoriu vysoké školy nastoupil nejdříve jako asistent, později aspirant do Ústavu etnografie a folkloristiky ČSAV, kde mu byla v roce 1980 na základě obhajoby kandidátské disertace (*Tradice v kulturním a společenském životě nymburské vesnice*) přiznána vědecká hodnost CSc. Na centrálním oborovém ústavu pracoval jako odborný pracovník až do roku 1981, kdy se rozhodl posílit pedagogický sbor na rodné *alma mater* a vrátil se v pozici odborného asistenta na Katedru etnografie a folkloristiky FF UK. Zde mu byl po složení rigorózní zkoušky přiznán titul PhDr. a zde se (po úmrtí kolegy a krajana PhDr. Jaroslava Štastného, CSc.) začal aktivně věnovat povinnostem vysokoškolského pedagoga.

V pedagogické činnosti J. Pargače byly patrné dvě etapy. První (1981–1989) se vyznačovala participací v „tradičním“ oborovém konceptu výuky (*Lidové zemědělství, Lidová kultura v současnosti, Lidové náboženství, Lidová řemesla, Etnické skupiny v ČR, Metody a techniky terénního výzkumu, Etnologický seminář, Terénní praxe*) a druhá (1990–2015) byla charakteristická invenční metodologicko-metodickou, tematickou a areálovou orientací (*Úvod do etnologie, Ekonomická antropologie, Náboženství a magie, Etnologický seminář, Etnologie Střední Asie*). J. Pargač se aktivně podílel na vedení studentských výzkumných týmů studujících kulturní aktivity a postoje obyvatelstva českého velkoměsta i venkova a jejich sociální kontext (*Česko-švýcarský grant, 1989–1996*) i týmů dokumentujících relikty tradiční lidové kultury na území ČR (*Podpora tradiční lidové*

kultury MK ČR, 2004–2005). Odborné zkušenosti J. Pargač předával posluchačům pre- i postgraduálního studia také při přípravě postupových (bakalářských), diplomových (magisterských) i doktorských (disertačních) prací.

Pedagogická práce J. Pargače byla úzce provázána s prací výzkumnou. Na základě projektu Grantové agentury ČR č. 404/07/0433 řešil téma *Světské a náboženské proudy v emancipaci národů Střední Asie a Kazachstánu od konce 19. století a jejich vztah k Evropě* a jako spoluřešitel se podílel na realizaci grantu č. 404/050355 (*Pastevecká společnost v procesu modernizace ve středoasijských republikách bývalého SSSR*). Pozornost ovšem věnoval i dalším oborovým tématům (viz výběrová bibliografie).

Nedílnou součástí aktivit J. Pargače byla také práce organizační. Osobní kvality a dispozice — smysl pro proporce, spolehlivost, kreativita a komunikativnost — ho předurčily k výkonu řady pedagogických, odborných a organizačních funkcí: tajemníka Ústavu etnologie FF UK, člena vědecké rady Etnologického ústavu AV ČR, člena redakční rady časopisu *Český lid*, člena oborové rady, člena komise pro doktorské zkoušky a zástupce ředitele Ústavu etnologie FFUK.

Ve svém krátkém zamyšlení nad činností J. Pargače jsem se pokusil o náčrt profesního portrétu osobnosti bohatýrského ustrojení, člověka lidsky kvalitního, obecně váženého a ctěného. Milý Jene, patříš k nečetné skupině lidí, které jsem ve svém životě rád potkal a odpouštím Ti, že jsi mě svým náhlým a nečekaným odchodem velmi, velmi zarmoutil. Čest budiž Tvé památce!

VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE

- Jedinec a vesnické společenství
v lokálních vztazích solidarity, kooperace
a subsidiarity, *Studia Ethnologica XVII*, Šatava,
L. (ed.) Praha 1995, s. 61–66, (spoluautor
M. Tomandl).
- Mechanisms of Integration of Local
Communities in Czech Urban Society, *The City:
Today, Yesterday, and Day Before*, Karpińska, E.
G. (ed.) Łódź 1995, pp. 130–138, (spoluautor M.
Tomandl).
- Hledání identity polské národnostní menšiny
v ČR na počátku 90. let, Tomandl, M. (ed.)
Česká lidová kultura a střední Evropa, Praha
1996, s. 98–100.
- Slavnosti, rituály a obyčeje jako zrcadlo národní
kultury, *Mýtus českého národa aneb Národopisná
výstava československá 1895*, Praha 1996,
s. 82–122.
- The National Minority Group in the Territory
of the Czech Republic: General Characteristics
and some Current Problems, *Borderlands —
Culture — Identity*, Kantor, R. (ed.) Cracow
1996, pp. 73–77.
- Lokální a regionální povědomí
v přítomnosti a minulosti, *Národopisný
věstník* 11, 1997, s. 5–12, (spoluautor
M. Tomandl).
- Regionales und lokales Bewußtsein in
Gegenwart und Vergangenheit, *Český lid* 84,
1997, S. 186–191, (spoluautor M. Tomandl).
- Ethnic Conflicts in Central Asian Cities,
Prague Occasional Papers in Ethnology, Prague
1998, pp. 29–26.
- Etnické a etnokulturní problémy ve střední Asii,
Studia Ethnographica IX, Tomandl, M. (ed.)
Praha 1998, s. 37–48.
- Folk Festivities as a Factor in Ethnic Integrity,
Pargač, J. (ed.) *Cultural Symbols and Ethnic
Consciousness*, Prague 1998, pp. 43–51.
- Swieta ludowe jako czynnik identifikacji
i integracji lokalnej i ponadlokalnej,
Maj, M. — Robotycki, C. (eds.) *Symbole
slowianskie — symbole narodowe*, Kraków 1999,
s. 37–43.
- Žitý prostor a jeho subjektivizace u nositelů
lokálního a regionálního vědomí, *Studia*

- Ethnographica X*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2000, s. 57–70, (spoluautor M. Tomandl).
- Antropologie marginálních oblastí R. Vorbricha: Terénní výzkumy horalů v severním Kamerunu a marockém Atlasu, *Studia Ethnologica XI*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2002, s. 37–50.
- Ústav etnologie FF UK v 90. letech, Holubová, M. — Petráňová, L. — Woitsch, J. (eds.) *Česká etnologie 2000*, Praha 2002, s. 27–32.
- The National Minority Groups in the Territory of the Czech Republic: General Characteristics and some Current Problems, Tomandl, M. (ed.) *Ethnological Scripts: 1990–2002*, Prague 2003, pp. 83–89.
- Tradice — lidový islám — islamizace: K problematice islamizace v postsovětské středoasijské společnosti, *Studia Ethnologica XII*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2004, s. 37–50.
- Ekonomická antropologie: Tradiční a nová témata, *Studia Ethnologica XIII*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2005, s. 53–64.
- Pastevecká společnost v proměnách času: Kyrgyzstán a Kazachstán*, Praha 2006, (spoluautor P. Kokaisl).
- Lidé z hor a pouští: Tádžikistán a Turkmenistán*, Praha 2007, (spoluautor P. Kokaisl).
- Mahallas: The Central Asian Residential Communities and Ethnocultural Processes, *Ethnologica Actualis Slovaca VII: Journal of Ethnographical Research*, D. Deák (ed.) Trnava 2007, s. 14–23.
- Krymští Tataři: Etnická konsolidace, destrukce a hledání budoucnosti, *Studia Ethnologica XIV*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2008, s. 37–51.
- Bibliografie Střední Asie a Kazachstánu a statě k nacionálnímu hnutí v Kazachstánu*, Praha 2009.
- Střední Asie a Kazachstán: Historie, etnicita, jazyky*, Praha 2009, (spoluautor F. Vrhel).
- První pokus o nezávislost Kazachstánu: Kazašská inteligence a nacionální hnutí „Alaš“ na počátku 20. století, *Studia Ethnologica Pragensia 1*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2010, s. 25–38.
- Počátky a charakteristika středoasijského reformního islámského (džadídistského) hnutí: Školství, publicistika, divadlo, *Studia Ethnologica Pragensia 2*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2010, s. 55–66.
- Integration of Local Communities in Czech Urban Society: The Case of Prague, *Studia Ethnologica Pragensia 1*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2012, pp. 69–76, (spoluautor M. Tomandl).
- Etnologická percepce lokální identity, *Studia Ethnologica Pragensia 2*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2012, s. 23–36, (spoluautor M. Tomandl).
- Hledání identity polské národnostní menšiny v České republice na počátku 90. let 20. století, *Studia Ethnologica Pragensia 1*, Tomandl, M. (ed.) Praha 2013, s. 35–44.

Miloš Tomandl